

Szerkesztőségi iroda:

Rimaszombat, Rimasor 25. sz. a. — Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmertetlen levelek nem fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . 2 frt.
Negyed évre . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R-szombat, Losonezi-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetmény-, nyilttér- és felszólamlások.

Hirdetési díj:

Egy négy hasábos petítor térfogata . . . 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után . . . 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor . . . 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont” kiadó-hivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. Az előfizetéseket legcélszerűbben postautalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán a kiadó-hivatal vesz fel.

Az 1883. XLIV-ik törvényezikk.

Sok örökséget hagyott reánk olykor-olykor az idegen befolyás, melyek nem egy irányban rontották meg nemzeti típusunkat, s kártékony hatással voltak népünk jelleme s gondolkozásmódjára, soha nem lankadó áldozatkészségére és őszinteségére.

Azonban e szomorú örökségnek egyike sem bírta magát oly hosszú időn át fentartani, egyik sem vált nagyobb mérvben a nép sajátjává, mint az, melyet a Bach-korszak, majd a nemzeti felébredés alig pirkadó hajnalát követő provisorialis rendszer hagyott reánk, mely megtanított bennünket arra, hogy a kormányt, — annak intézkedéseit, sőt közegeit is, — mihelyest áldozatot kér, — vagy hol ez nem használ — törvényes uton és módon követel, — megtanultuk ha nem is gyűlölni, de reászedni; sőt ezt miként ama sötét korszakban, úgy ma is, midőn alkotmányos életet élünk, némi hazafiasságnak tartottuk és tartjuk, minek folytán nem ritkán hozzuk másokat és magunkat is kellemetlen helyzetbe.

Elég legyen ezuttal az adó-bevallásokra hivatkozni. — Minden évben kikapjuk a bevallási ívet, mely alatt a polgári becsület szent nevével valljuk be és soroljuk fel jövedelmünket, mely azután sem folytatott életmódunkkal sem az általunk a különböző élvezetekre fordított összegek mennyiségével nem áll kellő arányban; minek folytán az állam és annak közegei a kételkedés által szült gyanakodással jártak és járnak el az adó kivételéknél, mert hiszen előttük az állam érdeke a fő s — nem bizhatván az adó bevallók őszinteségére — gyakran a helyzet nem ismeréséből — jogtalan zaklatásokat követnek el és tulságos adóval terhelik meg azokat is, kik talán a valóval megegyezőleg vallották be jövedelmeiket.

E szomorú állapotokat még sok tekintetben elősegíték az 1876. évi VI. t. cz. hiányai, hol az adó kezelés, általában az eljárás az adózás terén számtalan visszás állapotot idézett elő. — Ezen adótörvény a

visszaéléseknek még az állami közegek részére is tag tert engedvén — élkeseríté az adózó népet, ki, ha másképp nem, a kereset — mint némely adók alapja — hamis bevallása által igyekezett terhét ez által is egy kissé megkönnyíteni.

Különösen nagy hiánya volt e törvénynek az, hogy az egyes közegek jogköre s különösen ezek felelősségi köre az adózó nép irányában keletkezett körvonalazva nem volt, minek következménye lett aztán a kivételnél többször előfordult helytelen eljárás, a végrehajtásoknál a zaklatás és többféle visszaélés, s ez gyökerezett meg a már különben előbb is a nép meggyőződésébe átment bizalmatlanságot az állam iránt.

Az 1884. év január 1-én életbe lépendő 1883. XLIV-ik t. cz. ezeken a bajokon segít. Gyökeres reformok és életrevelő intézkedések által egyfelől körvonalozza az egyes közegek jogkörét, megállapítja pontosan mindenik felelősségi körét szemben az adózó néppel s az állammal. Különösen az igen sok bajt s élkeserédést okozó végrehajtási eljárást szabályozza az adózók érdekében, — másrészt azonban intézkedik arról is, hogy maga az adózó nép teljesítse nagyobb pontossággal és lelkiismeretességgel feladatát, a pontos fizetés s a némely adók alapját képező évi kereset igaz bevallása által. (A IV. osztályú kereset adó — tőke kamat, járadék adó stb.-nél.)

Az állam s az ezt képviselő parlament igyekszik e törvény által is az adózó közönséget a zaklatások és visszaélésektől megóvni, s egy jó, minden legkisebb részletében az igazság s méltányosság alapján készült törvény által e téren is a helyes utat kijelölni. Most az adózó közönség feladata saját maga s az állam érdekében is odahatni, hogy e törvény ne legyen a „pusztában kiállító szó” s nemes inteniója ki is vitessék az adózó nép lelkiismeretessége és ama ragaszkodás által, melylyel még ma is sokan az édes magyar állam s annak jóléte iránt viseltetnek.

Igyekezünk e dologban is megmutatni azt, hogy e téren is — kiirtjuk a már meggyökeresedett rossz szokást, s a kereset, illetve jövedelem igaz bevallása által is törekszünk visszaállítani a régi bizalmat, annyival is inkább, mert az életbe léptetendő törvényezikk egyiránt felelőssé teszi a bevallót, a községi előjáróságot és az adó hivatalnokokat a törvényben körülírt kötelességek pontos végrehajtásáért, minek folytán — ha nem leszünk őszinték — nemcsak magunknak, de másoknak is sok kellemetlenséget okozhatunk. Ennek folytán felkérjük a körjegyzőket és előjárókat, hogy az adózók, saját maguk és az adó behajtó közegek jól felfogott érdekében e törvény szelleméről az adózókat eleve felvilágosítsák, mert ez által meg fognak szabadulni azon zaklatásoktól, melyeknek kivoltak téve sokan, kik jövedelmeik bevallásánál nem voltak őszinték, — s így nem fog elkövetetni annyi sok visszaélés és igaztalanság az adók kivétele és behajtásánál, melyeknek még ma is gyakran lehetünk szemtanúi.

A múlt év eredményei.

Szeretjük elemelegetni néha-néha a régi közmondást, hogy „Gömörmegye Magyarország kicsinyben;” büszkeség fog el, ha elgondoljuk termékeinek változatosságát, a gazdag-ságot, mely erdői és hegyeiben rejlik. De daczára, hogy indicalva volna, nem igen kísérjük figyelemmel — az egyéni tapasztalások körén kívül azt, miként fejlődik vagy hanyatlak megének a közgazdaság egyes ágaiban. Pedig e munka nem lenne tanulság és haszon nélkül s ennek pótlását kísértjük meg a következő sorokban.

Alapul véve a fiatal, de ügybuzgó miskolci kereskedelmi kamarának a múlt évről ímént kiadott jelentését, nem lesz nehéz kiemelni, valjon a múlt év mennyiben volt jó mezőgazdaságunkra, mely haladást észlelhetünk iparunkban, milyet kereskedelmünkben, végül mily helyet foglal el Rimaszombat a megya többi városaival szemben az áruforgalmat illetőleg.

A mezőgazdasági termelés főzikkéi — mondanunk is alig kell, egészben véve bőven jutalmazták a reájuk fordított munkát, ennek folytán élénk forgalom fejlődött ki, a melynek nagy része Borsodra esik ugyan, de megének is

T Á R C Z A.

Derekek romjain. Irta: **Skopáll Lajos.**

Derekek romjainak egy kiváló pontján vagyok egyedül gondolataim árjába mélyedve, midőn a biborfenyben leáldozó nap utolsó sugarát löveli e táj kies völgyeire, arany-nyal szegélyezvén a fák leveleit, bucsucskját leheli a virágok kelyheire. Hűs őszi szellő röppen át a fák lombos sudarain, lecsörgetve a már sárgult leveleket, más mezbe varázsolja a természetet. — Az áthúzódó költözök éles füttyje tudatja, hogy **ébre**n vannak, s léguira készek mind csapatostul; és a föld rögéhez láncozt ember fájdalomosan édes örömmel hallgatja e bucsuhangokat. Valóban vágyteljes fájdalom tölti el a szívet, mert nem követheti e könnyű szárnyú lényeket a messze viruló dél felé. Komoly ábrándnak, komoly tárgya a hanyatló őszi; egy örökös, mely értelmű allegoria a természet nagy költészetében.

Van-e merészen szárnyaló képzelem, mely a természet e fölséges jelenetét szavakban visszaadni képes? . . . Ha az ember teljesen kitudná fejezni azt, mit a természet nagy jelenségeinél érez, ennek isteni, örök költészetét ragadná magához a sárba. Meghatva az előttem elterülő kép szemléletétől, sajátos érzelmek sulya alatt tekintek Derekek romjaira. Mégnylt lelkem előtt a gazdag multak sirja, s képzelmemben végig vonultak lelkeim előtt ama nagy és emlékezetes események, melyek színhelye e parányi föld volt. Hová lett e dicső kor? Por és kövek hirdetik, hogy volt egykoron. A posztem lábaim előtt hősök hulláiból került elő, s a természet nem képes eltakarni a sebet, melyet az idők hatalma ütött. Ami nagy, csak lassan hal meg. Csöndes borus idő lett, igen alkalmas az elmerengésre. A holdtól csak koronként megvilágított sötét éjben, a gondolatok ezrei ezikázták át agyamat, álomszerű merengésben ringatva, melyből valamely csodaszzerű csöndes lágy hang zenéje vert fel.

Borzádvá néztem a sötét éjbe, s önkénytelenül ejtém ki e szavakat: ki vagy te láthatatlan lény? Az erdők tündére, a történelem rejteke, im kitárom előttem e rejteket. Elmondjam-e a vár rejtését? Szóljak a mult nagyjairól? Beszéljek ama rémes korról, melyben a félhold uralta hazád tereit? Vagy az összeesküvés és pártoskodások sötét

napjairól? Vagy azon időről, melyben a jogaiban megsértett magyar nemzet szívében lángra gyulladt a szabadság utáni vágy lappangó tüze, s a „szabadság, egyenlőség, testvériség” oltárára helyezé életét? Ismerős vagyok mindezekkel. Szólj! mi kell, a mult, jelen vagy a jövő? Oh! el e szomorú jelennel . . . mit ér hallanom, hogy az önmagával meghasonlott korszellem miként öltözteti a dicsőség mezébe azokat, kik undorral vetik meg azt, ki legközelebb áll szívökhöz, önmagukat; kiket a nagyravágyás mar, kik féltékenységet, bosszuvágyat melengetnek szíveikben, kik kétségbeesve sorsuk felett, füstölögő esővet fordítanak keblük ellen, hogy elűzzék rémeiket.

A jövő . . . lesz-e idő, midőn tereiden és e romokon a hű magyar szív dobogása helyett idegen népek lépéseinek zaja fog elhangozni, s kihál ajkaikról azon nyelv, melyet oly édes hallanom? Szólj a multról, szólj arról miről elmélkedék. Feledtesd a jelen bánatát, a jövő gyászát, s öntsd e sajtó sebre a multak enyhítő balzsamát, rövidítsd e borongó felket e romok multjával. Ki volt ura e sasfészeknek? . . . Hazád egy vitéz bajnoka, hitvesével a szép Agatával a völgyek jövője angyalával, ki megvetve a fényt és pompát, nem tekintve a rangot, egyszerű köntösben sietett számtalanszor a völgyekbe, hogy lelki vigaszt nyújtson a szenvedőknek, s enyhítsen a nyomor harezosain. E hely, hol helyet foglalsz, volt lakrésze, itt rebegtek ajkai hő imát az egek urához a férjéért, ki a környék rablókalandorai ellen vívta véres harezait. Itt volt a harezmezők orozslánjának, a hős zaklatott lelkének esendes buvhelye, itt volt a nő kebelén érző ember. De a boldogság csak addig tartott, míg Porris megpillantá Agatát.

Ez időtől lázas érzelem dulta a bünbarlangok satnya szülőttének szívet, s megesküvék Agatát magáéva tenni. Egy sötét éj véde alatt egyesítvén rabló csapatait, a vár ellen vezénylő. Az éber őrség nesztél vevén a készülődéseknek, harezkészen várta a hegy tövével. Hevesen csapott össze a két tábor, a hős, mint villám a zugó fergetegnek, rohant a vad csapatnak, széles utat tört izmos karjaival az ellenség sorai közt Porrisig. Iszonyatos zugással röpték egymásra buzogányait, melyek ezelt tévesztve érvén el a földet, mindkét fél aczelt ragadva tört egymásra. Hoszan folyt a küzdelem, míg egy vezetes csapás földre teritheté a böst. Vére magasan szökölt az ég felé bosszút esdve a hitvány kézre, mely szívébe meríté vasát. A hörgő kebel egyre hal-

kabban zihált, s a vonagló ajkak alig érthetően rebegék: Agatám! Isten veled, légy boldog a viszontlátásig . . . s többé nem szenvedett. A csapatok az üldözés hevében az erdők renetgeibe hatolva, vívták tovább haláltusáikat.

Porris kivont kardját kezében tartva, kéjes örömmel rohant az orom felé . . . Agata a harez idejét a várkápolna esendes rejtekében tölté. Kinos nyughatatlanság lépé meg szerető szívet. Sohaj után szállt reszkető ajkairól, minden zajra, esörrenésre felriadva rohant figyelni a harez morajt, majd összekulesolva kezeit alétan borult a padozatra. A közeli örjögés zaja, s a folyosókról behalló borzasztó halálhörgés all eszmélteté fel, midőn a kápolna ajtaja óriás robajjal hull lábaihoz s tekintete Porris örült arezulatán akadt meg, kinek a véres kard kihullott kezeiből és térdre omolva nyújtá karját Agata után. Bocssás meg imádott lény! . . . e vértől szennyezett kezek örökre megnyugszanak, ha érinted azokat . . . érted ontám a nemes vért, éltém egének hajnali csillaga. Könyörülj! egy pillantásoddal és örökre elnémitom magam, hogy jutalmát vegyem sötét tetteimnek, de enélkül nem lesz nyugalmam, nem . . . a tul világon sem. Agata merev tekintettel csügött Porrison, szeméből tulvilági érzés sugárzott, majd megrémülve kiáltá: Ah! Porris a rettegett haramia, a nyomorult! ki vért ontá annak, annak, ki mindenem volt, ki egyedül volt hivatva a lét küzdelmeiben boldogítani . . . szív! miért vagy e kebelben? . . . e dermesztő fájdalom elemeszt. Irgalom Istene! könyörülj . . . és könyörülj. A következő pillanatban Agata szíve megszünt dobogni, s holtan rogyott Porris karjaiba. Ó boldog lett, a hely, hová lelke ment, az örök béke tanyája, a hol nincs fájdalom és bánat, ott egymáséi örökre elválaszthatlanul. De Porris örülten futott a helyről, hogy háborgó lelkének menedéket keressen.

Azontul a gazdát cserélt vár egy új lakóval szaporodott. Minden éjjel, midőn a kísértetek órája ütött, egy fehér alak járta be a vár vízshangos folyosóit. Porris, ki eddig nem ismerte a félelmet, most megtanulta. A fehér rém üldözte és gyötörte folyton. Nygetlen menedéke volt az erdő homálya; de midőn a renetegben tévelygett, egy sulyosan megsebesült harezos alakja jelent meg előtte, baljával vérző kebelén, jobbát magasra emelve.

Porrisnak nem volt nyugta sem a vár falai közt sem, az erdők rejtekében. Egy alkalommal kimerülten, bolyon-

nevezetes részt vett benne. A termény-kereskedés főpontja Rimaszombat, honnan 225, aztán jő Tornallya, honnan 222, és Putnok, honnan 168 vagon élet indított utnak, részben Budapest, túlyomólag azonban a külföld felé. A szállítmányok leginkább búzából állanak, a rozs és árpa esekély mértékben szerepel. A buza átlag ára legmagasabb volt Rimaszombatban.

A dohány termelés nem mutat emelkedést, ugy szintén nem a bor és gyümölcskereskedés sem. A lovak száma emelkedett, de a marhatenyésztés tekintetében kedvező állapotokat nem constatálhatunk. A fiatal marha feltűnően pusztul s nem történ sem a törvényhatóság, sem az érdekeltek részéről oly nagyobb szabású intézkedés, mi alkalmas volna a hanyatlást meggátolni.

A marhavásárok formája legnagyobb volt Rimaszombatban, hol 600—1200 pár ökör, 2—3400 drb juh stb. hajtatott be eladásra; Rozsnyó, Putnok és Pelsőcz sokkal kisebb számokat mutatnak. A juhtenyésztést illetőleg Rimaszombat a kamara egész területén első helyen áll; a kereskedés Bécs felé veszi útját, a sertéseknél Kőbánya irányadó.

A tollkereskedés Rimaszécs vidékén lendült föl, a méztermények kereskedése azonban végleg elhanyaglott, a rozsnyói viasz csak névleg szerepel. — A méhészet folkarolása, a kereskedés régi soliditásának helyreállítása segíthetne e sajnós helyzetben.

Megyéink tetemes részét borítja maig is erdő, ép ezért dacára az utóbbi évek könyörtelen és esztelen pusztításainak, a fakereskedés még mindig nagy fontossággal bír, s a múlt évben a föllandult építkezési kedv mellett elég kedvező képet mutatott. A fakereskedés főpontjai Tiszolcz, Rimabánya, Tornallya, Rozsnyó, Dobsina, mely heidek forgalma 26—68 ezer mm. közt mozog s leginkább tűréselt áruk és vasuti talpfákra szorítkozik.

A kisiparosok száma gyarapodott ugyan, de a gyarapodás főleg a kontár munkásokra esik, tehát az iparnak emelkedését nem jelenti. Ellenben határozottan fejlődik a gyár- és ipar. A likéri olvasztó építésén, a pelsőczy papirgyáron kívül az általában fokozódó termelés és élénk forgalom mind erre vallanak. A kamarai kerület nyersvas forgalmából csak egy nagyon esekély rész esik Miskolczra, a többi m. e. 630.000 mm. Gömörre marad. A kőszén kiaknázás szintén emelkedett s a rimamurány-salgótarjáni társaság egy maga m. e. 100 ezer mmászával termelt többet mint 1881-ben. A cobaltra nézve, mely leginkább Dobsinára fontos, nevezetesebb emelkedést nem tapasztalhatunk; ezt mondhatjuk a rézárúkról is; a vasárúknak élénk keresletnek képezték tárgyát; a gyártás főleg a reconstrualt ózdí és nádasdi gyárakban emelkedett nagyobb mérvben, a garmvölgyi finomított vasutat és tarifa mérséklést kér a kamara, a mihez mi is szívesen hozzájárulunk. Nagyon életre való eszmének tartjuk egy agyagipariskolának Rimaszombatban való föllállítását. Mily eredményeket lehetne e téren fölmutatni, az nem kétes a helyzet ismerői előtt, elég itt csak arra utalni, a rimaszombati állomás téglá és agyagforgalma a mai primitív viszonyok között is 48 ezer mmászára rugott. Hálás tér lenne ez a társadalmi kezdeményezésre!

Az iparosoktatás a szervezkedés stádiumában van, a fenálló „tanmühelyek” helyzete mérsékelt javulást mutat.

Nagyjában vázoltuk azon mozzanatokot, melyeket megyénk múlt évi közgazdasági életéből kiemelendőknek tartottunk. Egészben véve kedvező, legalább relative kedvező állapotokat, a javulás és emelkedés lassu, de fokozatos fejlődést észlelhetjük. Nem hallgathatjuk azonban el, hogy e javulás okai nagyban és egészben véve külső tényezők, a közgazdasági élet egyetlen ágában sem észlelhetünk oly életérő, sikerrel bizató társadalmi kezdeményezést, melyre elmondhatnók, hogy — a mint ideáljainkban látni szeretnők — saját productumunk. Es ezt sem a megye, sem az összesség érdekében helyesnek nem tarthatjuk.

Hatra van még, hogy szóljunk a hitel közvetítői, a pénzintézetekről. A kamara jelentése e tekintetben nem tartalmaz semmi fölvilágosítást, így azokat máshonnan kellett beszerezni. Ezen intézetek kétségkívül lényeges tényezőket képezik a gazdasági életnek s azok nélkül áttekintésünk nem lenne teljes.

gásainak terhe alatt, megroskadva dült le a vár kapujában. Az éj gőszfátyalú bocsátá a földre, a távol láthatáron, mint gyászoló, sötét alakok a vezeklés szürke köpenyében burkolva vonultak a sötét felhők, elzárva szemét elől a csillagos eget. Ott maradt mozdulatlanul fájdalom sulya alatt a néma vár rideg falánál, szívében az enyészet bős zsarnoka az epesztő fájdalom: gondolatai mint tenger árja csapódnak, majd a rémes jelent, majd kínos jövőjét sodorva lelke „kóvácsának pörölye” alá.

Körülte pusztító vész rettenetes szele kavargja fel a porzemeket, gyökereiből szagatva az óriás fákat, sziklákat gördít alá a völgyek mélyébe, mintegy láthatatlan világ dúló esatáját idézve elő. Ot nem bánta az, benseje hasonlóknak volt edzett, de midőn a vész közepette Agata halvány alakját látá kibontakozni, kardja markolatához kapott, hogy megszabadítsa magát rémétől.

E pillanatban vakító fény cikázza át a nagy mindenséget, borzadalmas velőtrázó döréjjel egy óriás tükigyő surran be a vár tornyába. Vérfagyasztó némaság állott be erre, mintha a természet megretent volna Urának hatalma fölött. A vár bensejéből előtörő lángok fényénél Porris kiszenvedt alakja lőn látható, arezán a halál borzasztó jelekkel esetelé a fekete lélek végvonaglásainak göresős fájdalmait. Szolgái felkapva őt, utközben egy tőba rejték, melyet a nép maiglan is „Fekete tő”-nak nevez; maguk pedig eszevesztett futásban kerestek menedeket a sors haragja elől. Tündérem szava elhangzott. Visszagondoltam ama korra, mely gazdag volt hasonlóknak; akkor még több költészet élt az emberek szíveiben, s ama fensőbb tiszta gyönyör, oly fényes minden gondolat, oly nagy minden eszme; de ime, prosai kísérőm az alom reá borult szemeimre. Almodtam hazám multjáról és a mult nagyjairól, kiknek szobrot emelt az utókor, de nem azért, hogy szem előtt tartva őket kövesse, hanem hogy legyen kikkel elfődni a jelent azoknak, kik hajdani nagyságuk sirját ásták meg.

Adataink a megye hét pénzintézetére: a rimaszombati, rozsnói, tornallyai, dobsinai, rócezi és jolsvai takarékpénztárakra s a gömői nép és iparbankra vonatkoznak.

Az alapítóke, mely 1881-ben 557 ezer frtot tett ki, a múlt évben csak 8000 frttal emelkedett, a különben is esekély tartaléktőke 59 ezer frtra esőkkent. Daczára annak, hogy az intézetek az utóbbi időkben a kamatlábat kénytelenek voltak leszállítani, a betétek még mindig emelkednek s a múlt év végén 4066.000 frtra rugtak, mi 1881-hez képest 147 ezer frt emelkedést jelent. Legtöbb betétet mutat a rimaszombati takarékpénztár: több mint másfél milliót, legnagyobb azonban az emelkedés a dobsinai és tornallyainál. Apadást csupán a rozsnóinál észlelhetünk. A jelzőlogok 1881-hez képest 264 ezer frttal szaporodtak s 1424.000 frtra emelkedtek. Első helyen itt is a rimaszombati intézet áll 772 ezer frttal, aztán pedig a jolsvai. A váltótőzlet 2 196.000 2215.000 fokozódott, tehát igen esekély mérvben. — Az emelkedés legnagyobb a tornallyai takarékpénztárnál, esekély a rimaszombatinál, ellenben három intézetnél apadást jelezünk. — Legérdekesebb jelenség az értékpapirokba helyezett összeg emelkedése, melyhez hasonló más üzleti ágban nem tapasztalunk; az esekély fektetett tőke egy év alatt 407 ezerről 731 ezerre szőkkent, tehát közel 85%-kal a mi világosan mutatja, hogy az elhelyezést kereső tőkék a keresletnél nagyobb mérvben gyűlnek össze. — A jövedelmesség átlag véve az összes intézeteknél 0,6%-kal esőkkent: 12,6-ról 12%-ra.

Több év adatait összemérve azt találjuk, hogy a betétek fokozatosan emelkednek, a váltótőze, mely egy ideig mérsékelten emelkedett, kezd visszamenni a jelzőlogokélesőnké még folyton gyarapodnak, az intézetek azonban mindinkább kényserülve vannak értékpapirokba fektetni fölösleges pénzeiket, mit pár év előtt csak vonakodva tettek meg.

Az egész ország pénzintézeteit, illetőleg takarékpénztárait tekintve, azt találjuk, hogy a mi intézeteink a betétek és jelzőlogok emelkedését illetőleg az országos irányattal tartanak; ellenben az értékpapirokba való tőke elhelyezést még mindig kevésbé cultiválják, mint a társintézetek nagy része. Tisztajövedelmük jóval alább marad, az országos átlagnál, mely 17,65%.

Ha szabad a jövőre nézve pár észrevételt közzéteknünk, mi azt reméljük, hogy a betétek bizonyos ideig emelkedni fognak s miután a váltótőze és jelzőlogok a szaporulatot igénybe venni alig fogják, az intézetek minél több értékpapirt lesznek kénytelenek vásárolni. Ha a mezőgazdaság némileg föllandul, kétségkívül apadni fognak a hypothekalis kölesőnk is. Az ipar, és pedig főleg a kisipar föllandulása volna intézeteinkre nézve a legkívánatosabb és ép azért positive is oda kellene hatniok, hogy ez ágban, mely a megye nagy részére nézve életkérdés, élénkebb mozgalom és fejlődés induljon meg. Az új idők új feladatokat tűznek élénk, s az, ki az idők jeleit meg nem érti s azokhoz alkalmazkodni nem tud, alig számíthat rá, hogy a fölszinen fog maradni.

Dr. Bernáth István

A gömői ref. egyházmegye köréből.

Nt. Nagy Pál ref. esperes föltte érdekes adatokat közöl a gömői ref. egyházmegye köréből a „Prot. egyházi és iskolai lap”-ban, melyeket mi is átveszünk:

Az egyházak osztályozása ügyében, a tiszininneri ft. egyházkerület által kiadott szabályrendelet szerint I-ső osztályú lelkészi állomások azok, melyekben a lelkészi fizetés meghaladja az 1100 forintot; ilyen a gömői ref. egyházmegye 44 lelkészi állomása közül csak 4 van, u. m. a hanvai, pelsőczy, rimaszombati-első és jánosii. Második osztályú lelkészi állomás (900 frtól 1100 frtig) 6 van, u. m. a balogi, serkei, berzetei, keleméri, tornallyai és putnoki. Harmadik osztályú lelkészi állomás, (melyeknek jövedelme a 700 frtot eléri, de a 900 frtot tul nem haladja) van 12, u. m. a harmaczi, simoni, zádorfalvi, zeherjei, alsószuhai, rimaszombati-második, vályi, zsipti, runyai, rimaszécsi, bátkai és naprágyi. Negyedik osztályú lelkészi állomás (melyekben a lelkészi fizetés a minimalis 600 frt eléri, de a 700 frtot meg nem haladja) 15 van, u. m. a ragályi, radnóthi, bejei, g-szkárosi, sajó-készti, recskei, hubói, szalóczii, szuhatói, zubogyi, héthi, szutori, aggteleki, gortva-kisfaludi és gizei. Oly lelkészi állomás, melynek jövedelme a minimalis 600 frtot el nem éri, van az egyházmegyében 7, u. m. az uzapanyiti, horkai, imolai, martonfalvi, kövecsesi, beretkei és kálosai. — A 44 lelkészi állomás összes fizetése 34.251 frt 12 kr, melyből átlag egy-egy lelkészi állomásra 778 frt 43 és 1/2 kr. esik. Megjegyzendő, hogy a lelkészi fizetésbe a lakás és kert nincs beszámítva.

A ref. országos egyházi közalap aláírási iveri eddigelé 35 egyházból küldettek be az esperesi hivatalhoz. Az eredmény következő: A zsipti-ujfaludulházi egyház 44 frt 90 kr. A héth-ózdí 25 frt 80 kr. A horkai 23 frt 50 kr. Az uzapanyit-tamási 53 frt 20 kr. A s.-keszi-lenkei 19 frt. A martonfalvi 18 frt 10 kr. A simoni-darnyai 77 frt 70 kr. A G.-Szkáros, Rás, Falfalu, Visnyó és alsófalusi egyesült egyház 77 frt 70 kr. A beretkei, Csoltó, Lekenye. Melléte G.-Panyit és Tibával egy, egyház 52 frt 20 kr. A kövecsesi 25 frt 70 kr. A recske-szentkirályi 10 frt 40 kr. A runyai 20 frt 40 kr. A bátkaraktótyási 41 frt 10 kr. A szuhatói 15 frt 60 kr. A radnóthi 46 frt 50 kr. A szutor-bellényi 30 frt 70 kr. A hubói 25 frt 70 kr. A zádorfalvi 30 frt. Az aggteleki 21 frt 50 kr. A naprágyi 24 frt 90 kr. A Beje Zsór, Oldalfala, otrokocsi 64 frt 90 kr. A zubogyi 22 frt 10 kr. A kálosai 33 frt 70 kr. A Rimaszécs-susa-zádorháza-czakó-iványi-jenei egyház 96 frt. A harmaczi 32 frt 10 kr. A berzete-körös-rudna-jólész-rozsnói egyház 74 frt 20 kr. A serkei 53 frt 80 kr. A jánosii-pálfalai egyház 68 frt. A szalócz-vigetli 28 frt 80 kr. A kelemér-poszobai 47 frt 60 kr. A zeherje-pokorágyi 35 frt 70 kr. A pelsőczyi 64 frt 70 kr. A tornallya-királyii (eddig) 59 frt 20 kr. A gize-nasztraj-mikolcsányi 30 frt 45 kr. Az alsó-szuhai 19 frt 40 kr. Összesen 1416 frt 05 kr. Az aláírási iveri eddigelé nem érkeztek be a balogi, hanvai, imolai, g.-kisfaludi, putnoki, ragályi, rimaszombati és vályi egyházból. (Ez utóbbi közül a Rimaszombatra megjegyezzük, hogy eddig 185 frtnál többet irtak alá a domesztikára. Szerk.)

Fáy Gusztáv főispán, a maga és közvetlen utódai részéről 150 forint alapítványt tett a ref. országos közalap javára, s ezt az esperesi hivatalhoz be is küldte.

A lelkészi fizetések összeírásának s a közalapi aláírási ivernek felülvizsgálására egyházmegyeileg kiküldött bizottságok nov. 12-ére Tornallyára Nagy Pál elnököl espereshez hívtak össze.

Levelezések.

Tornallya, 1883. nov. 7.

Tisztelt Szerkesztő ur! Az iránt van szerencsém megkeresni, miszerint az alábbi közleményt becses lapjában felvenni sziveskedjék:

A Hanvay Zoltán megyebizottsági tag felhívására Tornallyán f. hó 7-én a járási bizottsági tagok tömeges hozzájárulásával megtartott értekezlet kimondotta miszerint:

a megyei központi hivataloknál jelenleg alkalmazásban levő egyének újból megválasztását melegen óhajtja, — és hogy a tornallyai járás szolgabírói állásra Batta Sámuel és Szontagh Zoltán választás alá egyenlően ajánlja. — Az értekezlet megőzsisából közli

Tomcsányi László.

Meghívás.

A „Rimaszombati műkedvelő társulat” volt tagjait, valamint mindazon művelt lakosát városunknak, kik e társulathoz tagjai óhajt annak lenni, felkérem, hogy folyó hó 14-én (szerdán) d. u. 2 órakor a takarékpénztár tanástermében a társulat újra szervezése végett megjelenni szivesek legyenek. Rimaszombat, 1883. nov. 10.

Terhes Pál,

Tanügyi értesítés.

A nagyrócezi áll. s. községi polgári iskolának IV. V. és VI. osztályával párhuzamban, f. év december hó 3-ával egy műasztalos ipartanmühely fog megnyitni. E tanmühelybe felvétetnek mindazok:

a) kik a nagyrócezi polgári iskola IV. osztályába, mint rendes tanulók mar beirattak;

b) kik folyó évi november hó folyamán alatt, a polgári iskola IV. osztályába s így az ipartanmühely I. évfolyamába felvétetnek.

A polgári-iskola IV. osztályába rendes tanulóul felvétetnek:

1) kik a polgári- és reáliskola, vagy pedig a gymnasium III. osztályát sikerrel bevégezték, s ezt hiteles iskolai bizonyítvánnyal igazolják, vagy pedig

2) a III. osztályban megkivántató előkészültségükről vizsgálat után tesznek tanubizonyosságot.

A műasztalos ipartanmühelyre nézve felvilágosításul szükségesnek tartom még, a nm. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1879. szeptember 12-én kelt 25409. számú magas rendeletéből a következő pontokat közölni: „... az ipari pályára készülni kívánó polgári iskolai tanuló, az iskola IV. osztályába lépése kezdetén, a rendes tanulni való folytatása mellett, a felvett iparág tanulására kiszabott órákban elkezdheti annak tanulását is és folytathatja az iskola V. és VI. osztályá bevégeztéig, mely idő alatt az ezen iparágához szükséges rajzolásban is gyakoroltatik; három év alatt a felvett iparágba annyira beletanulhat, mint egy iparos tanonez; — a három évi ily nemű gyakorlattal, midőn a polgári iskolai pályát is bevégezte, mint iparos segéd léphet át a rendes iparos mühelyébe.

A polgári iskola IV. osztályába belépő s a műasztalosságra készülő ifjak, a tápiúteztében előnyös ellátásban részesíttetnek ha szorgalmasak és jó magaviselettel tanusitanak, szegénységüket pedig hiteles községi bizonyítvánnyal igazolják.

Nagy-Rőcezn, 1883. november hó 2-án.

Rőczey István, igazgató.

A jövő megyegyűlés tárgysorozata.

1. Belügyminiszteri rendelet a szolgabírói székhely tárgyában. 2. Ugyanazon miniszter rendelethe a közigazgatási-, árva- és gyámhatóság kiadások tárgyában. 3. U. a. miniszter rendelethe a tisztújítás tárgyában. 4. U. a. miniszter rendelethe a rozsnói izr. hitközség városi segély iránti felfolyamodása tárgyában. 5. Malatinszky Frigyes felfolyamodása az ellen, hogy a virilisek sorából kihagyatott. 6. Dobsina város polgármesterének jelentése 2500 frt rendkívüli hitel engedélyezése tárgyában. 7. Gyámi-pénztári mérlegek felülvizsgálása. 8. Főszámvevő jelentése behajthatatlanná vált kórházi költségek törlése iránt. 9. Sajó-Gömör folyamodása az 1884-iki közmunkájának saját útjaira fordítása iránt. 10. Megyei árvaszék átirata a Nadabula község és a Remenyik örökösök közt kötetendő adásvevési szerződés tárgyában. 11. Bihar megye átirata a horvátországi zavargások alkalmazásával a kormányhoz intézett bizalmi felirat tárgyában. 12. Az első magyar papir-ipar részvénytársaság folyamodása a Csetnek és Sajó folyókban a mészko salakoknak bebocsátása eltiltása iránt. 13. Rimaszombati járás szolgabírájának jelentése Kokova község és Klebo András közt kötetendő adásvevési szerződés tárgyában. 14. Dr. Marikovszky István orvostudori oklevelének kihirdetése.

Hírek és vegyesek.

Személyi hír. Coburg Fülöp és Ágoston herezekek valamint Luiza herezegő e hó 8-ikán Gömörben fekvő birtokaikra érkeztek. 9-ikén és 10-ikén a „Gernyő” pusztán részünt pedig a balogi erdősegekben rendeztek eredménydus vadászatot.

Tisztújítási mozgalmak. A rimaszécsi járásban az eddig emlegetett szolgabíró segédjelöltek száma ismét szaporodott, a mennyiben az értelmiség többsége Lőrinczy Ferenczet léptette föl, kinek a legtöbb reménye van a megválasztáshoz. Ugyanezen járásban a szolgabírói állomásra pedig a szolgabíró segédi állomásra Kuna Aurél ellen Madarász Samu köz- és váltó-üggyvéd lépett fel. — A tornallyai járásban a szolgabíró segédi állomásra Osváth Dániel léptették fel, ki még eddig ellenjelölt nélkül áll.

A városi képviselő testület szervezése. Rimaszombatban a városi képviselő testület újrászervezése folyó évi december 3-ikán leend. Az igazoló választmány Csider Károly elnöklethe alatt Abonyi Pál és Liszka József rendes-, Bernáth Gyula és Molnár József póttagokból áll. Jolsván ugyanekkor lesz a városi képviselőtestület szervezése. Az igazoló bizottság elnöke: Maléter Ede, rendes tagok: Madarász Samu és Remenyik Ede, póttagok: Gál Béla és Vietorisz Sándor. — Rozsnyó városában december hó 6-ikán alakul újra a városi képviselőtestület. Az igazoló bizottság elnöke: Gál János, rendes tagok: Hajesy

Sándor és dr. Madarász Rezső. pöttagok: Schlosser Albert és Hevessy József. — Dobsinán pedig december 3-án, elnök: Szontagh Boldizsár, rendes tagok: Szontagh Márton és Gömörly Gusztáv, pöttagok: Klein Sámuel és Nickl Gyula.

Kinevezés. Torontálmegyébe, hol a diphteritis ijesztő mérvben lépett fel, dr. Szabó Károly, városunk szülötte nevezett ki a járvány tartamára orvosá.

Halálózás. Vettük a következő gyászjelentést: Özvegy Stenezel Hugóné szül. Nendtvich Paulina és Stenezel Tivadar saját és rokonaik nevében a nagy veszteség legmélyebb fájdalommal jelentik forrón szeretett férje, illetve testvére Stenezel Hugónak, a késmárki ágost. hitv. főgymnasium hajdani tanárának, Rectorának s iskolai felügyelőjének f. é. november hó 6-án reggeli 7 órakor, életének 76-ik és boldog házasságának 33-ik évében rövid betegség után bekövetkezett gyász elhunytát. A boldogult hűt temetési f. é. november hó 9-én délután 2 órakor fogtak az ág. hitv. szertartása szerint örök nyugalomra helyezni. — Késmárk, 1883. évi november hó 6-án.

Sajtóper. Brauer Vilmosnak sajtóperét Rojko András volt forgácsfalvi plebános ellen e hó 22-ikén tárgyalja a kassai esküdtszék.

A megyei tisztújítás — mint halljuk — folyó évi december hó 27—31-ikéig tartandó megyebizottsági közgyűlésen hajtatik végre.

Körjegyzői vizsgák. A megyei alispáni hivatalhoz beérkezett folyamodások alapján az alispáni elnöklété alatt a megyei szigorló bizottság által e hó 27-ikén Rimaszombatban a megye közházánál községi és körjegyzői vizsgák fognak tartatni.

Értesítés. A cs. kir. hadsereg ruházati s egyéb felszerelési szükségletének beszerzése tárgyában kiadott árlejtési hirdetmény, a szerződési mintája és a szükségletnek részletes kimutatása a kamarának megküldettek. A pályázni óhajtoknak a kamara alólírt elnöksége szívesen nyújt felvilágosítást és szolgál utbaigazítással. — Miskolc, 1883. év október 1-én.

A kamara elnöksége.

A „magyar Faust“ siremléke. Kovács János és Zimmermann Gyula debreczeni reáliskolai tanárok fölfedezték dr. Hatvani Istvánnak, a „magyar Faust“-nak siremlékét. A m. k. esendőrlaktanyának kibérelt pterfia-utcai 816. számú háznak javítása közben a kőművesek kivették a két nagy kerékvető követ. Észrevehén, hogy a cement lehullása után betűk latszanak, erre figyelmeztették Zimmermann Gyula reáliskolai tanárt. Zimmermann ismét Kovácsal közölvé a fölfedezést, ez utóbbi egy kőfaragóval megtisztította a követ, melyről kitudt, hogy az Hatvani siremléke. A sírkövet, melyről nem tudhatni mi módon jutott az említett házba: a főiskolába vitték s ott állították föl. Rajta a következő felirat olvasható:

A. O.

D. O. M. S.

STEPHANUS HATVANI

MED. DOCT. PHIL. ET. MATH. IN.

COLL. REF.

DEBRECINENSIS PROFESSOR.

I. COTTVS. BIHAR. TAB. JVD. AD-

SESSOR.

HIC. JACET.

NATVS. AN. 1718. RIMASZOMBATINI,

LITTERIS. IMBVTVS. LOSONTZINI.

ERVDITVS. DEBRECINI. ACADEMIAS.

HELVET. ET. BATAV. SALVTAVIT. BA-

SILEAE.

VERB. DIV. MIN. ET. MED. D. CREATVS.

REDVX. PROFESSORIS. MVNERE.

FER. AN. 37. FVNCTVS. EST. FELI-

CITER.

DENATVS. AN. M. DCC. LXXXVI. XVI. NOV.

VIXIT. AN. LXXVIII.

CVI. HOC. MONVMENTVM.

VXOR. MARIA. CSATARI.

FILIAE. MARIA. ET. IVLIANA.

FILII. PAVLVS. ET. STEPHANVS.

L. L. M. M. Q. P. P. (lugentes moestique.

posuerunt.)

Erdekes ajándékot kapott a mult heten a rimaszombati egyesült prot. gymnasium könyvtára. Ugyanis Ruszkay Gyula jánosí ref. lelkes közbenjárása folytán a Fáy családra vonatkozó mintegy 61 db okmányt kapott a nevezett intézet Fáy Gedeon urtól. Ez okmányok — bár többnyire magán természetűek, mindazáltal érdekesek, mert 1410. és 1794 között vannak keltezve s több van köztük magyar nyelven írva.

Közgyűlés. Az iparos segédek önképző- és segélyegylete ma tartja rendkívüli közgyűlését a kaszárnyában. — Iparos ifjaink, — kiknek nagyobb része át van hatva a nemes czéltől, melyet az egyesület maga elé tűzött. — tudjuk, hogy örömmel fog sorakozni a kibontott zászló alá, sőt megvárjuk a különböző iparágat folytató ifjúság mindenkitől, hogy saját jól felfogott érdekében nem fog egy sem elmaradni a gyűlésről, mert ezáltal az elmaradott csak azt fogja bebizonyítani, hogy nem érti a kitűzött czélt, s így nem áll azon magaslaton, melyet az iparos segédétől manapság megvárunk, sőt nem is akar haladni a korrál, — mi pedig mindenesetre nem nagy ajánló levél.

A magyar kir. hymnusra beérkezett pályaművek közül a kivánt kellekeknek egyik sem felelt meg, a pályadíj ki nem adatott.

Lepás. Gortva pusztáról a mult heten Komját Ferencz kárára, két hizó sertést loptak el, ugyanekkor Söregről a nyájból hajtottak el hét darabot.

A japáni nőkről. A nőknek az a kedvencz szokása, hogy szeretik magukat fiatalabbnak mondani. Japánban ez szigorúan büntetett. Oly nagy szigorral járnak el ebben az országban, hogy a nők öltözködésük által kötelesek elárulni életkorukat. Kilencz éves koráig a kis leány rózsaszínű fátyolt visel körül köve: ha idősebb lesz, ezüst tüket dugnak hajába és pedig annyit, a hány évvel meghaladta a tizenötödik esztendő. Az az özvegy, ki még férjhez menni akar, hajlott fekete nyilat tűz hajába, az, a ki elhunyt férjéhez hű kíván maradni, simára fésült haját leeresztve viseli. Mr. Savigno azonban megjegyzi, hogy a japáni nők oly ügyesen tudják elrejtetni az ezüst hajtüket, hogy mindig csak hármat lehet látni, vigasztalhatatlan özvegy pedig csak a papíron van, Japánban azonban egy sem látható.

Lapunk jelen számával veszik olvasóink ifj. Sir Nándor miskolczi nagykereskedő árjegyzékét, mit ajánlunk a közönség figyelmébe.

A „Képes családi lapok“ 6. száma a következő tartalommal jelent meg: Klára; elbeszélés, írta Perényi Kálmán. (folyt. köv.) — Az én dalaim; írta egy karthauzi. (folyt. köv.) — A leventék versenye; történelmi elbeszélés, írta Magdits Károly. (vége köv.) — A sutaságról; közli Szukács Lajos. — A megfört hatalom; történelmi monda, írta K. A., közli Kismagyar Géza. (vége) — Heti tárcza; (Arany János emlékezete) óda, írta Lévy József. — A nyomorék házaspár; németből Erdy József és Milkovich Lajos. — Képmagyarzat. — Mindenféle. — Képek: Szappan buborék. — Steierországi népviselet. — Holdas éj a hegyekben. — Melléklet: „Az önző“ ezi a regény 81—96 oldala. — A 6-ik számhoz egy fél iv rendkívüli melléklet van csatolva. — A borítékon: Heti naptár. — Sakk-talány. — Számrejtvény. — Talányok megfejtése. — Megfejtők névsora. — Kérdések és feleletek. — A kis lutri huzásai. — Hirdetések. — Előfizethető: Méhner Vilmosnál, Budapest, IV. ker. papnövelde utca 8. sz. Egész évre 6 frt, fél évre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.

Színház.

E héten a műsor majd minden darabja itt elősször. Szombaton nov. 3. „Szelházaiak“ eredeti bohózat 3 felvonásban Ríkosi Jenőtől. Itt először. — A „Szelházaiak“ at a fővárosi sajtóban terjedelmesen és alaposan megírárták s mint népszínház követelményeinek megfelelő darab annak deszkáin sikert aratott. Az első előadás alkalmából azonban e lapok hasábjain szükségesnek tartjuk meséjét röviden ismertetni. Dorogh Jónás vidéki ur (Veres) — közös megállapodással — barátjának a fővárosban jogászokdó fiához Cseresnyei Alfrédhoz akarja adni ugyanezek Pesten neveldebén tanuló leányát Tinkát (Sándor Mari), ki Klementinát (Kövessy) nevezte volna anyjának, ha ugyan apja megengedte volna, Cseresnyei Alfréd (Kovács Anna) egy ügyes, mindenkinek udvarló jogász, a szülék é szándékáról értesülvén, megtudja, hogy a neki szánt menyasszony melyik intézetben van, meg akarja tudni azt is, hogy melyik az a növendékek közül, s Jablunca Péternek (Kövessy) az intézet egyik tanítója — színellet betegsége folytán — az intézetbe helyettesül egy napra bejut, s beleszeret ismeretlen menyasszonyába. megszókteti s így tudtán kívül az apák akaratját mozdítja elő. Botos meglátogatja leányát az intézetben, hova Klementina is jár. Az igazgatónének ruhát hozván, s ott találja Bothost, megtudja, hogy leánya hol van, kit élőle Bothos rejtgetett, de ki onnan meg is szökik. Bothos s a többiek ráakadnak leányára egy uzorásnál (kinél Klementin ékszerai zálogban voltak, miket Bothos ki akar váltani) a fiatalok által zálogba tett tárgyak feleserelése lett az áruló. Itt az egész dolog kitudt s a fiatalok úgy, mint az öregek dolga napfényre jötte s a darabnak vége.

A darabban sok komikus helyzet van, különösen a varróház és intézet jeleneteiben, melyeket a jogászleány iparkodott is a közönség mulattására kizsákmányolni. Meglátszik rajta hogy fővárosi szűznő volt, a színpadon kitűnően mozog, van rutinja. Tanulhat tőle mindaz a kinek kell. Kövessy né jó varró asszony volt, de az anyai szív nem melegegett fel játéka folyamán. Lovassy egy feltékeny, siket udvarló, ki Klementinába szerelmes, jó felfogással játszott. Veresné egy intézet schwindler tulajdonosnő jól alakított. Betlen Ignacot Mátyássy, nejét Izabellát — egy uzorás zsidópárt — Török Berta jellemzetesen játszották. Veres olyan volt mint rendesen, hasonlóan Kövessy is, az első azért mert mindent egynek játszik, meg soha . . . (ez sugva van?) a másikat pedig már eleget dícsértük. Sándor Mari jó kis leány Tölvölgyi Ilon esinos nevelőnő volt. Az egész compania „szelházai.“

Vasárnap nov. 4-én. A piros bugyelláris Csepreghytől. Több ízben láttuk, egyszer jobban, máskor gyengébben előadva. Török Mihályt Veres a szokott módon játszotta. Zsófi Vazély Irma talált kacérsággal s jól dispozált hanggal. Csillag Pált Toldy, Peták Jánost a ven huszár káplárt Kövessy úgy adták, mintha valaha huszárok voltak volna. Gyarmathynak, ki jól megállotta helyét, azt tanácsoljuk újból, hogy dalait alsóbb hangból kezdesse, mert egyszer a magasabb régiókban esütörtököt mondhat. Török Berta, Tölvölgyi Ilon, Kövessy, Udvardy és Mátyássy kisebb szerepeket jól töltötték az előbbiekkal egyetemben, leszámítva azt hogy két-három szereplőt kivéve mindeniket elmondhatta volna a publicum is.

Kedden november 6. „Az idegesek“ vigjáték Sardoutól. A szellemes francia író egy nagy betegsége, mit sok ember szenvedni szokott, sok oldalról mutet be s minden vonása talált. Egy házban lakó rakás ideges egyike fogadott leányát egy postatiszthez akarja adni, kit a leány nem szeret, de Lajosban egy másik idegesnek ideges fiát; ugyanekek edes leányát pedig elkergetett unokaöccsére szeretné; ennek megakadályozására, illetve előmozdítására tör a házból kiutasított, de nem ideges unokaöccsese s fogadást tesz, hogy kigyógyítja őket, mi nagy bajjal sikerül is, mely fáradozása közben kitudt, hogy a fogadott leányt Bergerin, Tüffier, Marten barátok föidegesek találták, s hozományáról gondoskodni is akarnak, de hiába volt a persely, nem tett abba senki semmit, a szegény leányt azért a számitó postatiszt nem akarja elvenni s így a Lajosé lesz, Caesar unokaöccsese megnyeri a Lucia kezét. — Veres (Bergerin) egy idegest angol flegmával játszott, nem hiszem, hogy úgy kellene: Lovassy (Tüffier) és Gyarmathy (Lajos) pedig azt hitték, hogy a kiabálás az idegesség fősymptomája, nem voltak orvos, de tudom, hogy nem az. Mátyássy (Marteaun) volt az est hőse úgy masquejával, mint mimikájával és ügyes játékaival.

Szerda. nov. 7. Kövessy jutalmául „Figaro házassága“ vigjáték 5 felv. írta: Beaumarchais.

Csütörtökön nov. 8. „Turi Boreza“ eredeti népszínmű 3 felvonásban. Írta: Gerő Károly. Zenéjét szerző: Serly Lajos.

CSARNOK.

Atkos élet.

(Népies beszély.)

Írta: Szabó József.

(Folytatás.)

Most egy esinos, deszkával rótt kerítésű ház elébe ér, s megáll. Az a bíró uram háza,

Maresa várt reá.

— Mit akarsz velem!? — kérde hozzálépve Bandi.

— Hát . . . hát csak azt akarom, hogy . . .

— Mit no, — beszélj hát hamarosan, mert biz Isten itt hagylak, nem álmélkodom itt feletted.

— Hát . . . volt-e magának apja!?

— No bizony, edes babám, ez is furesa kérdés, 'szen engem se szakítottak talán a csipke fáról!

— Azután él-e még?

— Tudja a kő, nem sokat gondoltam én vele, jobb volt annál én hozzám még a kutyánk is.

— No lássa, maga nem tudja hogy él, de én tudom, azt is tudom, hogy nyomorult feleségestől, kiket nem akar tartani se vármegye, se falu. Volt egy fiok, a ki halálra verte mindkettőt, azért felakasztották, ezek meg megélték, de nyomorultak, egyiknek a lába rosz, a másiknak a keze zsugorodott, nem tudnak dolgozni. A vármegye azt mondja, hogy tartsa a falu, a falu meg azt mondja, hogy: dejszen én nem tartom, van még annak egy fia, kerestesse meg a vármegye, majd eltartja az. Erti-e már mit akarek mondani!?

— Akármí legyenek, ha csak egy kommat is értek belőle.

— Azt akarom, hogy itt van a hosszú levél ne! az apámnál, Köröztetik, ugy keresik mint s tüt. Most már én csak annyit mondok az apámnak, hogy: nézze csak kelmed edes apám uram, ez az a legény ne a kit keresnek, fogassa el, osztán zsuppoltassa haza, mert nem azért adott nekem az Isten fület, hogy meg ne halljam, mikor elbeszélte a Julesának, hogy kicsoda maga? De azt más nem tudja. Erti-e már!?

— Hát 'szen mond ki galambom, én be nem foghatom a szád!

A Maresa sirásra fogta a dolgot.

— De én nem akarom magat megrontani. — értsen meg már. Azt akarom, hogy boldog legyen. Ha pedig elviszik, szerenesétlen lesz, izzad, dolgozik, túrja a földet. A mit kap, az a két mihaszna mind föleszi, maga még csak eleget se ehetik. Ha azt mondja, hogy én velem jót nem tett soha, olyan, mintha nem is volna apám, anyám, én nem tartom; akkor meg elviszik katonának, a hol statárium van a fejére hirtelve, s nem sokat teketóriáznak, hanem felakasztják.

— De már ezt csak nem szeretném, ettől már borsózik a hátam. Meg azután abba is jégazat adok neked, hogy ha engem az apámhoz visszavisznek, — dolgom után is éheznek. Hanem hát tudod te Maresa, még is apám az nekem, ha én azt mondom, hogy nem vagyok sehol, azután a vármegye, meg a falu is egymásra utal, hogy te tartsd, — meghal éhen az a szegény ember. — Ejnye no, hát az a kis prücsök verte meg őket, mondtam is én megamba, hogy nem lesz abból jó soha, mert tudod galambom az alma nem messze esik a fájától. — — — De hát mit is kellene csinálni?

— Mit — suttagá közelebb hajolva Maresa — hát elküldjük a levelet, hogy itt nincs, akkor aztán felveszik a vármegye szegényei közé, majd eltartják ott.

— Igaz volna ez?

— Igaz hát, mert edes apám uram beszélt, hogy ugy szoktak az olyaakkal tenni.

— Dejszen akkor meg az ördög hozzájuk nyomorogni meg veszekedni. Csak éhen meg ne haljon, mert ezt e akugyan el nem vinném a lelkemen. Így már nagyon jó lesz, okos lány vagy te galambom, Maresám, eszem a szentedet, hanem tudom is, hogy ezért olyan nagyot kívánsz, a mit ki nem nyögök egyhamar.

— Oh nem — sohajtá könyvelt szemekkel a leány, — jót akarok vele tenni. Jöjjen el hozzánk szolgálni, mi két annyi bért adunk, mint a nagyságos ur.

— E már nagy dolog, mert látod a nagyságos ur nekem a második apám, ő nevelt fel. Az igaz, hogy most már nem sokat gondol velem, de gondolt eddig, — hát lánság volna ott hagynom, — talán meg is haragudna rám, azt meg el nem szívelhetném.

— Oh hisz azon könnyű segíteni, — mond a leány — majd én elmegyek a nagyságos urhoz, azt mondom neki, hogy én magat szeretem, meg maga is engem . . .

— De Maresa!!

— Nono, csak ugy mondom. Azután megkérem, hogy eressze el hozzánk, hadd legyen ott egy-két évig, mig kiismerjük egymás szerelmét, — — azután majd — — —

— Jó jó galambom, hanem ebből egy komma se igaz! — En nem bánom, — mondá haraggal a leány — hát vigyék el aztán akasszák fel — jobb lesz ugy!?

— Nem biz a! — mondá Bandi, — aztán elgondolkozott — hiszen tulajdonképen mindegy szolgáljni akárhol, ugy se megyek ki a faluból, ha a nagyságos ur valamit kíván tőlem, akkor is segíthetek én rajta egyet-mást, azért minék haragudnánk egymásra. — — Hát csak végezd a mesét galambom. Ráállok. — — Jó éjszakát!

Bandi sebes léptekkel távozott, alig várta, hogy lenyugodhassék. Álmos ugyan nem volt, de a leány beszéde szegret ütött a fejébe, a felől szeretett volna ugy magánosan gondolkodni.

Mit is akar hát az a leány!? — — Elesábitani!?

Attól nem félt oly annyira, bizott szerelmében.

Avagy megmenteni!? — De hát miért!?

Ez neki nem rokona, ismerős csak anyiban, hogy egy faluban laknak.

Talán jó szíve sugalta ezt neki, hogy egy szegény előtt elzárja a kin utját, s odaterelje a boldogság mezejére!?

Kezdi kutatni a család életét. Apja becsületes, igazság-szerető ember, a faluba mindenki szereti. Bírói hivatalát közmegelegedésre már tíz év óta viseli, jó gazda, szerető családapa. Anyja a hü feleség mintaképe, szelid, alázatos, férjét igazán szereti. — házukban ezivakodást még talán az irigység sem hall. Egy gyermekük van, a Maresa, hát a jó szüléktől nem csak jót tanulhatott-e? — Bizonyosan semmi mást egyebet. Tehát ez a jótékonságnak egyik áldozata, mivel lehet ezt annak a leánynak meghálálni!? — —

Minél tovább gondolkozott róla, annál erősebb gyökeret vert szívébe ez a hit, s kezdett egy kis vonzalmat érezni a jószívű leány iránt.

— A szívnek álcája van, melynek homlokára az akarat festi az érzelmeket. Szerenesétlen az az életben, kinek keblében nincsen ilyen álcza, mely föltartóztatná a fájdalmat és csalódást, mielőtt a szívet sértenék. — Boldogtalan pedig az, ki ez álcán keresztül nem lát!!!

Ugyan kettőjük közül, ki volt a szerencsés és ki volt a boldogtalan!?

(Folyt. köv.)

Hivatalos közlemények.

Gömör- és Kishont t. e. megye alispáni hivatalától.

Hirdetmény.

9391. sz. — A szolgabírói járáások székhelyeinek és a tisztviselői fizetéseknek meghatározása, valamint az 1884-ik évi költségvetés megállapítása tárgyában beérkezett belügyminiszteri rendelet tárgyalása, nemkülönben a tisztújító közgyűlés határnapjának kitűzése és egyéb folyóügyek elintézése végett főispán ur ő méltóságával egyetértve **folyó évi november hó 13-ik napjának reggeli 9 órájára** Rimaszombat városába rendkívüli közgyűlés tüztetvén ki, van szerencsém erről a tisztelt közönséget, s a megyei bizottsági tagokat értesíteni, s hivatalos tisztelettel felkérni, hogy a tanácskozásban lehetőleg teljes számban részt venni sziveskedjenek.

Rimaszombat, 1883. év október 29-én,

Szontagh, alispán.

Gömör- és Kishont t. e. megye alispáni hivatalától.

Hirdetmény.

9420 sz. — A folyó évi szeptember hó 24-én tartott megyei bizottsági közgyűlés határozata értelmében, az 1884-ik évre a megyei szolgazemélyzet

ruházata, irodai szerek, a megyeházánál szükséges világítási anyagok árlejtés vagy alku egyezmény útján levén beszerzendők, e végből eljárás határidőül **folyó évi november hó 26-ik napjának d. e. 10 órája Rimaszombatba a megyeházához** kitűztetik s a vállalkozni kívánók ezen határidőre a szükséges bánatpénzzel ellátva, ezennel meghívtnak. A feltételek iránt a megyei számvevőségénél időközben is bővebb felvilágosítás nyerhető.

Rimaszombat, 1883. október 29.

Alispán helyett: Ujházy, főjegyző.

Gömör- és Kishont t. e. megye alispáni hivatalától.

Felhívás.

9558. sz. Gömörmegye gazda- és iparos közönségéhez.

Az 1885-ik évi budapesti országos kiállítás miskolczi kerületi bizottsága által megállapított ügyrend 11-ik §-a szerint megyénk területén Rimaszombatban és Rozsnyón helyi bizottságok alakítandók.

Ezen helyi bizottságok azonban mind ez ideig meg nem alakulván — az ügy érdekében elkerülhetlenül szükségesnek találjuk, hogy e végből valamint azon halaszthatlan intézkedéseknek — melyek

már ez idő szerint is szükségesek azon czélból, hogy megyei gazdaszatunk és kifejlett iparvállalataink az országos kiállításban méltóan és jellemzőleg képviselve lehessenek — beható megvitatása és beszélése tekintetéből az összes érdekeltet értekezletre egybehívassanak.

Midőn tehát a fentebbi czélból tartandó értekezlet határidejéül folyó évi november hó 13-ik napjának délutáni 3 óráját Rimaszombatban a megyeháza nagy termében fezzennel kitűzzük, azon őszinte hazafias kéréssel fordulok megyénk gazdaszattal és iparral foglalkozó összes közönségéhez, hogy a fentjelölt helyen és időben minél számszerűbben megjelenni s ezen országos kiállításban méltó képviseltetésünk és részvételünk érdekében tartandó tanácskozmányban saját jól felfogott érdeke szempontjából is részt venni és közreműködéseik s vállvetett buzgalmuk által a sikeres eredményt biztosítani sziveskedjenek.

Rimaszombat, 1883. október 31-én.

Farkas Ábrahám,

gazd. egyf. elnök.

Fáy László, Hámos Zoltán, Pongrácz Pál,

ker. bizottsági tagok.

Szontagh Bertalan,

alispán.

Felölös szerkesztő: Bodor István.

Magán-hirdetések.

Tanulóul

alólirott rimaszombati kereskedésbe egy 2—3 gymnasiumi osztályt végzett ifju azonnal felvétetik. — A feltételek iránt értekezhetni ugyanott. **Tibély S. A.**

1-3

Arverési hirdetmény.

^{5305/}1883. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Ján-Skultéthy Amália** végrehajthatónak **neh. Farkas Ferencz** hagyatéka végrehajtást szenvedő elleni 143 frt 41 kr. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék területén levő Rimaszombat városában fekvő a rimaszombati 284. sztjkvben foglalt ingatlanból Farkas Ferenczet illető felerészére 373 frt, — a rimaszombati 1506. sztjkvben foglalt jelenleg **id. Túróczy János, ifj. Túróczy János és Túróczy Julianna** nevének álló ingatlan 31 frt — és a rimaszombati 1507. sztjkvben foglalt **Czupok András** és neje **Gombkötő Erzsébet** nevének álló házra az árverést 720 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1884. évi január hó 10-ik napján, délelőtti 10 órakor a rimaszombati kir. telekkönyvi hivatalnál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak. — Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis a rimaszombati 284. sztjkvi birtokra 37 frt 30 krt. az 1506. sztjkvi birtokra 3 frt 10 krt és a rimaszombati 1507. sztjkvi birtokra 72 frt készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni avagy az 1881. évi LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni. — Kir. törvényszék mint tkvi hatóság Rimaszombatban, 1883. október 26-án.

Fornét, kir. tszéki elnök.

Őszi és téli évad!

Bevett szokásom szerint mint mindig, ugy mostan is van szerencsém a n. é. közönséget arról értesíteni, hogy a gyári telepekről visszaérkezvén, bevásárlásom eszközlése alkalmával szem előtt tartván a kor követelményét, üzletemet sokoldalúság és választék tekintetében oly magas színvonalra emeltem, hogy városunk és vidéke mindinkább fejlődő jó izlésének minden tekintetben megfelelhetnek.

Czikkeimből a következők emelendők legelőnyösebben ki, u. m. a **legdivatosabb ruhakelmék minden színben és mintázatban, továbbá chevrot-, flanell-, női posztók-, kasan-, cachemir és másféle szövetek, ugy szintén fekete noblesse-, fülle-, grosgrain és atlaszelymek.**

A fehéreműek, mely czikk egyik főágát képezi üzletemnek, a menyiben a legnagyobb menyasszonyi kelengyét összeállítani képes vagyok, a következő: **legjelesebb gyártmányu rumburgi, creasz, hollandi és sziléziai vásznak $\frac{3}{8}$ és $\frac{1}{4}$ szélességben, legjobb chiffon és gradli, szines és fehér asztalneműek, szines kanavasz és anginet, piquet, zsinórozott és flanellbarchet, csipkefügönyök, moult és battist, ciair valamint női és férfingek.**

Jeles raktáram van minden minőségű **kiszebb és nagyobb téli kendőkből, gobelin- és ripsz-ágyterítőkből; jute-, gobelin- és csinvat-butorkelmékből;** vannak továbbá közhasznu czikkeim, u. m.: **gyapju, jute és plüsch, futo- és lábszőnyegek, takarópokróczaim, cachemir és satinpaplan, koecitakaró és löpokróczaim.**

Uri öltönyökre való gyapjuszövetem a legujabb párizsi és bécsi divatu mintákból állitvák össze, ez ágban szintén a legmagasabb fokú igényeknek is megfelelhetnek annyival inkább, mert szabómesterem, a ki ügyes szabása által már eddigelé is kivivta magának nagybecsült megrendelőim meglegedését, egy havi szünetjét a fővárosban tölté, hogy magát a szabászati technikának újabb haladásában is tökéletesítse.

A midőn a n. é. közönség becses bizalmát továbbra is esedezve maradtam illő tisztelettel

ENGEL ADOLF.

3-*

A losonczyi gőzmalom részvény-

társaság ujonan berendezett főraktára Rimaszombatban a **főtéren Dapsy-féle házban** kitünő liszttermelvényeit nagyban és kicsiben, a malom igazgatósága által időnként meghatározott eredeti áron készpénz fizetés mellett árusítja el, és reményli, hogy szilárd és figyelmes kiszolgálása és mérsékelt árai által, a t. cz. közönség bizalmát rövid idő mulva megnyerendi.

1-3

Arverési hirdetmény.

44. sz. — Alulírtkiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. 102. t. cz. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszombati kir. járásbírósi 1152. számú végzése által **Bazili-desz Ignác** és **neje** végrehajthatók javára **Bada Iván társai** ellen 10000 frt tőke, és jár. követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 1800 frtra becsült lábas jószágokból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak. Mely árverésnek a 1142. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszinén, vagyis Kraszkó község házában leendő eszközésére 1883-ik év november hó 16-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alól is eladatni fognak. Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában megalapított feltételek szerint lesz fizetendő. — Kelt Rimaszombat, 1883-ik évi november 1. napján.

Draskovics, kir. bírósági végrehajtó.

1-2

Ház eladás.

Az **Andrássy-árvák** tulajdonához tartozó jánosi utcában fekvő emeletes ház a hozzátartozó kerttel szabad kézből eladó. — A feltételek megtudhatók **Szontagh Károly** mint k. k. Andrássy Etelka és Kálmán gyámjánál.

Arverési hirdetmény.

91. 92. 93. 94. sz. — Alólirott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszombati kir. járásbírósi 1911. számú végzése által **Kohn Károly és társai** végrehajthatók javára **Freiman József** ellen 1240 frt tőke és jár. követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 952 frt 38 krra becsült bolti czikkek, ruhaneműk és egyéb ingókból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak. — Mely árverésnek az 1911. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszinén, vagyis alperes tiszolczi lakásán leendő eszközésére 1883-ik év november hó 14-ik napjának délelőtti 11 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alól is eladatni fognak — Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz fizetendő.

Kelt Rimaszombatban, 1883-ik évi november hó 1-én.

Draskovics, kir. bírósági végrehajtó.

Köszén eladás.

Alólirott értesíti a n. é. közönséget, hogy a cse-rencsenyi utcában levő kereskedésében a legjobb minőségű köszénnek métermázsája 90 krért kapható. — Házhöz szállitva pedig 95 krért.

Hoselitz Salamon.

2-*